

מדה בדת

לע"ז מרן רבי שמריהו יוסף ניסים
בן רבי נחום מאיר קרליץ זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 379 שבת בראשית תש"פ

נדה ב- ח

טומאה לא מטמאים ברה"ר כיון שיש לאדם חזקת טהרה ומספק לא מורידיים עליו טומאה אך בטמא שספק אם הוא טבל לא מוציאים אותו מטומאתו.

יש להקשות לדעת שמאי ממה ששינו בשרץ שנמצא במבוי שהוא מטמא למפרע עד שיאמר בדקתי את המבוי הזה ולא היה בו שרץ או עד שעת הכיבוד, יש לומר שבמבוי זה כמו שני ריעותות שיש שרצים את השרצים שבו גם את השרצים באים אליו מבחוץ.

ללישנא בתרא טעמו של שמאי שלא מטמאים את האשה למפרע כי אשה מרגישה בעצמה כשהיא רואה והלל סובר שיתכן שהיא ראתה והיא חשבה שזה היה הרגשת מי רגלים, ויש להקשות לדעת שמאי שאשה ישינה אינה מרגישה ויש לומר שגם ישינה מתעוררת מצער ראייתה כמו שהיא מתעוררת מהרגשת מי רגלים, אך קשה משוטה שאינה מרגישה בראייתה ויש לומר שאכן שמאי מודה שבשוטה מטמאים למפרע ומה שכתוב במשנה כל הנשים הכוונה לנשים פקחות, והמשנה לא כתבה נשים כדי להוציא מדעת ר"א שאומר שרק ד' נשים דיין שעתן, מחדש שמאי שכל הנשים דיין שעתן, אך קשה מכתמים שטמאו למפרע משעת לבישת הבגד ולכאורה המשנה של כתמים היא לא לדעת שמאי ואביי מבאר ששמאי מודה בכתמים שהרי היא לא התעסקה בציפור ולא עברה בשוק של טבחים שנוכל לתלות בהם א"כ ודאי הדם הגיע מגופה.

עוד יש לפרש שטעמו של שמאי הוא שאם היה דם הוא כבר היה צריך לבא קודם, והלל סובר שיתכן שהדם נעמד בכתלי בית הרחם קודם יציאתו, ושמאי סובר שכתלי בית הרחם אינם מעמידים דם, אך יש להקשות מאשה שמשמשת במוך שאם יש דם הוא נשאר, ואביי אומר שאכן שמאי מודה במשמשת במוך שנטמא אותה למפרע, ור"א אומר ששמאי סובר שגם המוך מתכווץ אגב הזיעה ואם היה דם הוא היה צריך לצאת, ור"א מודה שאם היה בה מוך דחוק יודה שמאי שהדם עמד שם ומטמאים למפרע, הנ"מ בין הטעמים האחרונים לטעם שמעמידים על חזקתה **עמוד ב** שהקושיות מחבית מקוה ומבוי קשה רק לטעם הראשון ולטעמים האחרונים שזה סברא בנדה לא קשה מחבית מקוה ומבוי, והנ"מ בין הטעמים האחרונים לאביי הוא בכל מוך ולר"א הנ"מ תהיה רק במוך דחוק, ויש להוכיח כמו הטעם האחרון ממה ששינו בברייתא שהלל אמר לשמאי וכי אינך מודה שאם השתמשו בטהרות בקופה בזוית אחת ומצאו שרץ בזוית אחרת שמטמאים את הטהרות אמר לו שמאי שכן, אמר לו הלל מה החילוק בין קופה לאשה אמר שמאי שלקופה יש שולים שמעמידים את השרץ ואילו לאשה אין שולים שמעמידים את הדם ואם היה דם הוא היה כבר יוצא.

רבא מבאר שטעמו של שמאי שלא טמאו למפרע כדי שלא יתבטלו מפריה ורביה וכן שינו ששמאי אמר להלל א"כ בטלת בנות ישראל מפריה ורביה, ואין להקשות מברייתא זו על הברייתא ששמאי אמר שלאשה אין שולים כי הלל הוא שטעה שהוא חשב שטעמו של שמאי הוא מצד שהדם היה נופל ואח"כ אמר לו שמאי שטעמו הוא משם ביטל פריה ורביה וגם לפי מה שטעית והקשית יש לחלק שלקופה יש שולים לאשה אין שולים, ולמי ששנה שטעמו של שמאי שהדם היה נופל יש לבאר שהלל טען לשמאי שאמנם יש חילוק מקופה לאשה אך יש לעשות סייג כמו שעושים סייג בכל התורה, ואמר לו שמאי א"כ בטלת את ישראל מפריה ורביה, והלל אמר לו שהוא לא דיבר על בעלה אלא רק לטהרות אמר לו שמאי שאין להחמיר גם לטהרות שא"כ יהיה לבו נוקפו ויפרוש מאשתו.

לדעת חזקיה אם השתמשו בטהרות בזוית אחת של קופה מצאו שרץ בזוית אחרת הטהרות טהרות ור"י יוחנן סובר שהן טמאות, ואמנם שינו בברייתא ששמאי והלל מודים שהן טהורות זה מדובר בקופה שיש לה שולים ור"י יוחנן דיבר בקופה שאין לה שולים, אך קשה א"כ מדוע ר"י יוחנן מטמא, ויש לומר שמדובר

דף ב משנה לדעת שמאי כל הנשים שראו דם די להם לחשוש מאותה שעה והלאה ולא למפרע, והלל סובר שמטמאים אותה למפרע מהבדיקה האחרונה שעשתה ואפילו עברו הרבה ימים, ולחכמים מטמאים אותה רק עד מעת לעת או מהבדיקה האחרונה שעשתה בתוך מעת לעת, אשה שיש לה וסת חוששת רק משעת ראייתה, אשה המשמשת בעדים זה נחשב כמו פקידה והיא ממעטת את הטומאה למפרע תוך מעת לעת, ובמה שאמרו שאינה חוששת קודם הראייה היינו שגם אם ירבה במטה ועסקה בטהרות ופרשה מהם וראתה היא טמאה והן טהורות, וגם במה שאמרו שהיא מטמאה למפרע מעת לעת היא מונה רק משעה שראתה ואילך. **גמרא** טעמו של שמאי שמעמידים אשה על חזקת טהרתה והלל סובר שמעמידים דבר על חזקתו רק כשאין ריעותא בגופו **עמוד ב** אך באשה יש ריעותא בגופה ולא מעמידים אותה על חזקתה, ויש להקשות ששינו שמקוה שנמדד ונמצא שחסר בו משיעורו מטמאים למפרע את הטהרות שנעשו אחר שטבלו בו בין ברה"ר ובין ברשות היחיד, ולשמאי קשה ששם טמאו למפרע, ולהלל קשה ממה שטמאו שם בודאות לשרוף את הטהרות ואילו לגבי אשה כשטמאו למפרע זה רק לתלות ולא לשרוף, ויש לחלק שלגבי מקוה טמאו כיון שיש לטמא חזקת טומאה ואומרים שהוא לא טבל, אך מצד שני ניתן לומר שנעמיד את המקוה על חזקתו שלא היה בו חסרון, אך יש לומר שעכשיו הוא חסר לפנינו, אך סברא זו ניתן לומר גם בנדה שיש דם לפנינו, אך יש לומר שרק עכשיו היא ראתה, ולפ"ז גם במקוה נאמר שהחסרון בו נעשה רק אחרי שטבלו בו, ויש לחלק שבמקוה החסרון הולך ונעשה ובאשה לא ניתן לומר שהיא רואה קודם, אך לכאורה ניתן לומר גם באשה שהיא כבר התחילה לראות קודם ובפועל היא רואה את רבוי הדם רק עכשיו, אלא יש לחלק שבמקוה יש שני ריעותות: החסרון בו, וחזקת הטומאה של הטובל, ובאשה יש רק ריעותא אחת.

יש להקשות ממה ששינו שאם בדק חבית כדי להפריש עליה תרומות ומעשרות ומצאו שהיא חומץ מחזיקים את ג' הימים הראשונים שעברו שהיא היתה חומץ או את ג' הימים הראשונים מהבדיקה האחרונה שהיא היתה יין ויותר מכך זה ספק וקשה על שמאי שלא חששו למפרע, ויש לחלק ששם מעמידים את הטבל על חזקתו ותולים שהוא לא נתקן, אך מצד שני יש להעמיד את היין על חזקתו שהוא לא החמיץ, אך יש לומר שעכשיו רואים את החסרון שהוא חומץ לפנינו, אך גם בנדה ניתן לומר כל שהרי היא ראתה, ויש לחלק שהיין הוא בתהליך של חימוץ ובאשה לא ניתן לומר שהיא רואה קודם, אך לכאורה גם באשה ניתן לומר שהיא ראתה קודם והיא ראתה בפועל רק בריבוי הדם, אלא יש לחלק שבחבית יש שני ריעותות שעכשיו זה חומץ ויש לטבל חזקה שאינו מתוקן.

יש להקשות מחבית על מקוה שבמקוה טמאו בגדר ודאי ואילו בחבית זה רק ספק, ור"י חנינא מסורא מבאר שר"ש הוא ששנה את המשנה של חבית כמו ששינו במשנה של מקוה שנמדד שר"ש סובר שברה"ר טהורות ברשת היחיד תולים,

דף ג ר"ש רבנן נחלקו איך למדו ספק טומאה מסוטה שרבנן סוברים שכמו שבסוטה היא ספק שעשאוה כודאי כך ספק טומאה עשו כודאי, אך קשה שאם לומדים מסוטה א"כ נטהר ברה"ר, ויש לומר שבסוטה זה רק ברשות היחיד שהוא מקום סתירה אך מה שייך לחלק במקוה שיש בו חסרון בין רה"ר לרה"י, ואין להוכיח מכל ספק ברה"ר שטהור כיון שיש כאן שני ריעותות עשו את זה כודאי, ור"ש למד מסוטה לגמרי ושם טהור ברה"ר לכן יש לטהר בספק מקוה ברה"ר, ואין להוכיח מסוטה שטמאו ברה"י כודאי כיון ששם יש רגלים לדבר שבעלה קינא לה והיא נסתרה ולגבי מקוה לא שייך רגלים לדבר שהחסרון היה קודם, וללישנא בתרא ר"ש למד סוף טומאה אחר הטבילה מתחלת טומאה, שכמו שבספק נגע ספק לא נגע ברה"ר טהור כך בספק טבל ספק לא טבל ברה"ר מטהרים, ורבנן סוברים שבתחלת

בקופה בלי שולים אך יש לה אוגנים, אך קשה ממה ששינוי שמי שהדלה עשרה דליי מים בזה אחר זה ומצאו שרץ באחד מהם הוא טמא וכולם טהורים, ואמר ר"ל בשם ר' ינאי שכל זה רק כשאין לדלי אוגנים אך אם יש לדלי אוגנים כולם טמאים א"כ קשה מר' ינאי לדעת חזקיה, ויש לחלק שהמים מחליקים ולכן יתכן שהאוגנים עיכבו את השרץ אך פירות אינם מחליקים ואם היה עמם שרץ הוא היה יוצא, ועוד יש לחלק שבמים הוא לא מקפיד לרוקן את הדלי לגמרי ואילו בפירות הא מקפיד להוציא את כולם והוא הופך את הקופה לגמרי, ועוד י"ל ששמאי והלל הורו בקופה שאינה בדוקה,

דף ד וחזקיה ור' יוחנן נחלקו בקופה בדוקה שחזקיה סובר הרי היא בדוקה, ור' יוחנן חשש שזה נפל עם סילוק ידו, אך קשה שהם השוו את זה לאשה והרי אשה היא בדוקה, ויש לומר שכיוון שמצויים בה דמים היא כאינה בדוקה, עוד י"ל ששמאי והלל הורו בקופה שאינה מכוסה וחזקיה ור' יוחנן נחלקו בקופה מכוסה, אך קשה א"כ אין נפל לשם טומאה ויש לומר שמשתמשים בה דרך הכיסוי ופותחים וסוגרים אותו, אך קשה שדימו את זה לאשה והיא מכוסה, ויש לומר שכיון שמצויים בה דמים זה כאילו אינה מכוסה, ועוד י"ל ששמאי והלל הודו בזוית של קופה וחזקיה ור' יוחנן נחלקו בזוית של בית, אך קשה הרי הם נחלקו להדיא בקופה, ויש לומר שמדובר בקופה שהשתמשו בה טהרות בזוית בית זו ואחרי שטלטלה לזוית אחרת נמצא בה שרץ וסובר חזקיה שלא מחזיקים טומאה ממקום למקום שהשרץ היה בה כבר מהזוית הראשונה, ור' יוחנן סובר שמחזיקים טומאה ממקום למקום, אך קשה ממה ששינוי שאם נגע באדם אחד בלילה ואינו יודע אם הוא חי הוא מת ומצאו בבוקר שהוא מת ר"מ מטהר וחכמים מטמאים שכל הטומאות הן כשעת מציאתן, ובברייתא הוסיפו כשעת מציאתם ובמקום מציאתם, ואין לומר שהמשנה דברה לענין לשרוף אך ודאי תולים שהרי שינוי שאם מצאו מחט מלאה חלודה או שבורה היא טהורה שכל הטומאות כשעת מציאתם ולא אומרים שמתחילה המחט היתה טובה ורק עכשיו היא החלידה, ועוד ששינוי שאם מצא שרץ שרוף על זיתים או שמצא טלית בלויה על הזיתים טהור שכל הטומאות כשעת מציאתם, ואין לומר שאומרים כשעת מציאתם רק במקום מציאתם בין לקולא ובין לחומרא אך לגבי מקום מציאתם אמנם לא שורפים אך תולים מספק, שהרי שינוי שאם היה ככר על דף ומתחתיו יש מדף טמא ומצאו אותה על הרצפה וודאי שאם היא נפלה היא נגעה במדף הטמא בכל זאת היא טהורה שאומרים שאדם טהור נכנס לשם ונטלה, אלא א"כ הוא אומר ברי לי שלא נכנס כאן אדם ואמר ר"א שמדובר שהמדף התחתון הוא במקום מדרון א"כ רואים שלא מחזיקים כלל טומאה ממקום למקום, **עמוד ב** ויש לומר שאכן הטעם כתוב בברייתא להדיא שתולים באדם טהור, אך קשה שגם בשרץ בקופה נתלה שעורב זרק לשם את השרץ אח"כ ויש לומר שאדם עושה בכוונה כדי שלא יטמאו אך אי אפשר לתלות בעורב שהוא יכוון להציל, אך קשה על ככר שספק טומאה ברה"י טמא, ויש לומר שזה דבר שאין בו דעת להשאל שגם ברה"י ספיקו טהור, ועוד יש לומר שבמדף מדובר בטומאה דרבנן ומדויק כך ממה שכתוב במשנה מדף וכמו שכתוב בפסוק עלה נדף, והיינו דבר קל.

חכמים חלקו במשנה על שמאי שהוא לא עשה סיג לדבריו ועל הלל שהפריז על מדותיו אלא הולכים אחר מעת לעת או אחר הבדיקה האחרונה תוך מעת לעת, שאם בדקה עצמה ביום ראשון ומצאה שהיא טהורה וביום שני ושלישי לא בדקה וביום רביעי היא בדקה ומצאה שהיא טמאה לא אומרים שהיא מטמאה עד הבדיקה הקודמת אלא רק מעת לעת ואם בדקה עצמה בשעה ראשונה ולא בדקה בשעת שניה ושלישית ובשעה רביעית היא בדקה ומצאה שהיא טמאה היא מטמאה מהבדיקה הקודמת ולא מעת לעת, ולכאורה זה פשוט שהרי היא בדקה בשעה ראשונה ומצאה שהיא טהורה, ויש לומר שלגבי בדיקה בתוך מעת לעת כתבו אגב שכתוב שמעת לעת ממעט את הבדיקה הקודמת קודם מעת לעת.

רבה מבאר שטעמם של רבנן הוא שאשה מרגישה בעצמה ואביי מקשה א"כ היא טמא רק משעה שראתה, ורבה אמר את דבריו רק לחדד את אביי ובאמת טעמם של רבנן כדברי רב יהודה בשם שמואל שחכמים תקנו לבנות ישראל לבדוק עצמם שחרית וערבית בשחרית להכשיר את הטהרות של הלילה ובערבית כדי

להכשיר את הטהרות של היום ואשה זו שלא בדקה הפסידה עונה, ואמנם לא הפסידה רק את העונה הזו אלא גם את העונה הנוספת של הלילה מהבדיקה הקודמת, ורב פפא מקשה לאביי שלעתים יש ג' עונות כגון שבדקה בצהריים ויש גם את העונה של אתמול עד מעת לעת, ומבאר אביי שחכמים השוו את מדותיהם כדי לא לתת את דבריהם לשיעורים, ועוד י"ל שלא מטמאים רק עונה נוספת כדי שהחוטאת שלא בדקה הרבה ימים תפסיד מעת לעת שלם ולא רק חצי יום ולילה, והנ"מ בין הטעמים היא בלא בדקה מאונס שאין לקנוס בה אך יש את הסברה שחכמים השוו את מדותיהם.

המשנה אומרת שכל אשה שיש לה וסת דיה שעתה לכאורה זה כדעת ר' דוסא ששינוי שר"א אמר שבד' נשים דין שעתם בתולה מעוברת מניקה זקנה ור' דוסא מוסיף גם כל אשה שיש לה וסת, ויש לומר שהמשנה היא גם לרבנן ובברייתא חלקו על ר' דוסא שלא בשעת וסתה אך בשעת וסתה לכו"ע היא טמאה רק משעת הראיה ולפ"ז ר' דוסא דיבר גם שלא בשעת וסתה ולפ"ז מה ששינוי שאשה שיש לה וסת כתמה טמא למפרע שאם הא תראה שלא בשעת וסתה היא מטמאה מעת לעת וזה רק לרבנן ולא לר' דוסא, יש לומר שבאמת ר' דוסא חלק רק בשעת וסתה אך שלא בשעת וסתה היא מטמאה מעת לעת, והמשנה דברה בשעת וסתה וכו' דוסא,

דף ה והברייתא היא לכו"ע, ואין לומר כמו שאמרנו בתחילה שהמשנה לא כר' דוסא שכיון שניתן להעמיד לקולא ולחומרא מעמידים לחומרא.

יש לדייק בדברי המשנה שאם תראה שלא בשעת הוסת היא מטמאה מעת לעת ומשמע שרק ביש לה וסת חילקו רבנן בין כתם לראיה אך בשאר נשים שדיין שעתן כתמן כראיתן וזה כדעת ר' חנינא בן אנטיגנוס שאומר שכל הנשים כתמן טמא למפרע ובמה שאמרו חכמים דיין שעתן כתמן כראיתן חוץ מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות שאפילו אם הסדינים שלה מלוכלכים בדם לא חוששים לה, אך לכאורה מנין שלר' חנינא מטמאים בכתם הרי שינוי שכל הנשים כתמן טמא והנשים שחכמים אמרו שדיין שעתן כתמן טמא, ור' חנינא בן אנטיגנוס אמר שהנשים שחכמים אמרו שדיין שעתן אין להן כתם ולכאורה הכוונה שאין להן כתם כלל, ויש לדחות שאינו טמא למפרע אך הוא טמא מכאן ולהבא ולפ"ז לת"ק הכתם מטמא למפרע וזה כדעת ר"מ שמחמירים בכתמים, ששינוי שלר"מ כל הנשים כתמן טמא למפרע וגם כל הנשים שחכמים אמרו שדיין שעתן כתמן טמא למפרע ור' חנינא בן אנטיגנוס אומר שהנשים שחכמים אמרו בהם דיין שעתן כתמן כראיתם, אך תינוקת שהגיע זמנה לראות יש לה כתם ואם לא הגיע זמנה לראות אין לה כתם וזמנה לראות הוא משהגיעו ימי הנעורים.

רב יהודה אומר בשם שמואל שעד שקודם תשמיש אינו ממעט ממעת לעת כמו פקידה, מבאר רב קטינא שמתוך שהיא ממהרת לשמש היא לא מכניסה לחורים וסדקים, ולכאורה יש להוכיח מדברי המשנה שהמשמשת עדים זה כמו פקידה ולכאורה כתוב עדים בלשון רבים וא"כ מדובר בעד שקודם תשמיש ועד שאחר תשמיש, ויש לדחות שהכוונה לעדים שאחר תשמיש ואחד לו ואחד לה, אך קשה שאם מדובר בעד שקודם תשמיש יש בזה חידוש שלא חוששים שהיא לא בדקה כראוי מתוך מהירותה לשמש קמ"ל שהבדיקה מועילה אך אם מדובר בעדים שאחר תשמיש מה החידוש בכך, ויש לומר שיש חידוש שלא חוששים שהיתה ראייה של טיפה כחרדל והש"ז כסתה אותה קמ"ל שלא חששו לכך, ועוד י"ל שחכמים הצריכו לה ב' בדיקות אחד קודם תשמיש ואחד לאחריו ומה שכתוב שהוא כמו פקידה מדובר על הבדיקה של אחר תשמיש, אך קשה שכתוב המשמשת משמע שהיא באה לשמש ויש לומר שיש לשנות ומשמשת שזה נאמר על האשה שיש לה לבדוק קודם תשמיש ולאחריו.

יש להקשות שאם הפקידה של העדים ממעטת את המעת לעת היא ודאי ממעטת את הבדיקה הקודמת **עמוד ב** ויש לומר שהחידוש הוא שלא נאמר שלגבי מעת לעת חששו רבנן להפסד טהרות אך לא חששו להפסד הטהרות מהבדיקה קודמת, קמ"ל שגם להם חששו.

יש להקשות מדוע אומרת המשנה שהיתה יושבת במטה ולא כתוב היתה עוסקת בטהרות ופרשה וראתה, יש לומר שהחידוש הוא שרק לגבי דיה שעתה מקילים לגבי המטה אך אם טמאה

מעט לעת גם המטה טמאה וזה ראייה לדברי זעירי שמעת לעת שבנדה מטמא משכב ומושב לטמא אדם ובגדים שעליו, אך קשה הרי מטה היא דבר שאין בו דעת להשאל עליו שספיקו טהור, וזעירי יבאר שמדובר שחברותיה נושאות אותה במטה שהמטה היא יד לחברותיה, ולר' יוחנן שאמר שספק טומאה שבאה בידי אדם נשאלים עליה גם בכלי שעל גבי קרקע א"כ מדובר במשנה גם כשאין חברותיה נושאות אותה.

יש להקשות על דברי ר' יוחנן ששנינו שאם היה מתעטף בטליתו והיו טומאות וטהרות בצדו וגם למעלה מראשו וספק אם נגע או לא הוא טהור, ואם אי אפשר לו בלי לגעת הוא טמא ולרשב"ג אומרים לו להתעטף שוב ורואים אם נוגע או לא, ואמרו לו שלא שונים בטהרות וקשה שזה ספק טומאה שבאה בידי אדם ומדוע ספיקו טהור, ויש לומר שאין להוכיח משם שרב הושעיא אמר שבדבר שנשאלים עליו ברה"ר ספיקו טהור וברה"י ספיקו טמא.

יש להקשות על דברי זעירי שיש טומאת משכב ומושב במעת לעת שבנדה שאבימי הביא ברייתא מבי חוזה שמעת לעת שבנדה משכבה כמעשה ולכאורה הכוונה שכמו שדבר שהיא נגעה לא מטמא אדם כך משכבה לא מטמא אדם, ורוב דוחה שזה ק"ו שאם כלי חרס שמוקף צמיד פתיל שניצל באהל המת והוא לא ניצל ממעת לעת שבנדה משכב ומושב שלא ניצל באהל המת ודאי לא ניצל ממעת לעת שבנדה ומה שכתוב בברייתא שהביא אבימי יש לבאר שמשכבה ומושבה הוא כמו מגע עצמה, דף ו שמתמא אדם ובגדים שעליו כך משכבה ומושבה מטמא אדם ובגדים שעליו, ויש ברייתא כדברי רבא ששנינו שהרואה דם מטמא מעת לעת והיא מטמאה משכבות ומושבות ואוכלים ומשקים וכלי חרס המוקף צמיד פתיל אך היא לא מקלקלת את מנינה והיא לא מטמאה את בועלה למפרע, ור"ע סובר שהיא מטמאה את בועלה למפרע אך היא מונה משעה שראתה, מי שראתה כתם היא מטמאה למפרע אוכלים ומשקים משכבות ומושבות וכלי חרס שמוקף צמיד פתיל והיא מקלקלת את מנינה והיא מטמאה את בועלה והיא מונה משעה שראתה ובין בכתם ובין במעת לעת תולים שלא אוכלים ולא שורפים, ויש להקשות שאם רבא שמע את הברייתא מדוע הוא לא הביא ראייה ממנה ואם לא שמע את הברייתא מהיכן הוא למד את הק"ו, ויש לומר שאכן הוא שמע את הברייתא אך בברייתא היינו יכולים ללמוד שמתמאה אדם לחוד ובגדים לחוד ולא טומאת אדם ובגדים שעליו לכן הוא למד מק"ו.

רב הונא אומר שמחמירים במעת לעת שבנדה רק לקדש ולא לתרומה, אך קשה א"כ מדוע לא שנו גם מעלה זו בקודש על תרומה במסכת חגיגה, ויש לומר שמנו שם רק דבר שיש בו צד ספק של טומאה ולא שנו שם דבר שאין בו צד ספק של טומאה, ויש להקשות ממה ששנינו שהיא מטמאה אוכלים ומשקים ומשמע בין של קודש ובין של תרומה, ויש לומר שמדובר רק במשקים של קודש, ויש להוכיח מדברי ר' יהודה שהאשה צריכה ע"ד שהיא תבדוק בעת שהיא עוברת מלאכול בתרומה, והקשו על כך מה יועיל עד על מה שכבר אכלה, ורב חסדא מבאר שהיא צריכה לבדוק כדי לתקן את שיירי האוכל שעדיין לפניו ורב הונא אומר שהבדיקה מועילה לשרוף את השיריים שבידיה ובאופן שהיא בדיקה עצמה מיד כשיעור וסת, ויש להוכיח ממה ששנינו שרבי עשה כר"א בבתולת דמים ולאחר שנזכר הוא אמר שכדאי לסמוך על ר"א בשעת הדחק **עמוד ב** ויש לדקדק אם הכוונה שהוא נזכר שאין הלכה כר"א אלא כרבנן איך הוא סומך עליו בשעת הדחק אלא שלא נפסק להלכה כר"א או כרבנן ורבי נזכר שאמנם לא יחיד חולק עליו אלא רבים אך כדאי הוא ר"א שניתן לסמוך עליו בשעת הדחק, וזה מובן רק אם המשנה מדברת גם על תרומה ובימי רבי עדיין נהגו לתת תרומה לכהנים אך אם המשנה מדברת לגבי קודש איך היה קודש בימי רבי, ויש לומר כדברי עולא שהחברים נוהגים בטהרה בגליל כקודש ובוזה דיבר רבי, ויש להוכיח ממה ששנינו שהיה מעשה ששפחתו של ר"ג אפתה ככרות של תרומה ובין כל ככר וככר היא הדיחה את ידיה ובדיקה ובאחרונה היא בדיקה ומצאה טמאה והיא שאלה את ר"ג והוא טימא את כל הככרות והיא אמרה לו הרי בדקתי בין כל ככר וככר אמר לה א"כ רק האחרונה טמאה וכולן טהורות וכתוב שם תרומה להדיא, ויש לומר שמדובר בתרומת לחמי תודה, אך יש להקשות שתרומת לחמי תודה מופרשת רק מהאפויות, ויש לבאר כדברי רב טובי בר רב קטינא שאם אפה את לחמי התודה בר'

חלות יצא והקשו על כך הרי צריך מ' חלות ואין לומר שיפריש פרוסה לכהן שהרי התורה אמרה אחד מכל קרבן שלא יפריש פרוסה לכהן, אלא מדובר שהפריש כשעדיין הן נילושות וכך מדובר אצל שפחתו של ר"ג, ויש להוכיח מהמעשה הנוסף שהיה אצל שפחתו של ר"ג שהיא גפפה חביות של יין והיא הדיחה ידה במים בין כל אחת ואחת ובדיקה ובאחרונה היא מצאה שהיא נטמאה והיא שאלה את ר"ג והוא אמר שכולן טמאות והיא שאלה אותו הרי בדקתי בין כל אחת ואחת אמר לה ר"ג א"כ רק האחרונה טמאה וכולן טהורות, וזה מובן רק אם מדובר בתרומה ולכן במעשה הראשון מדובר בקודש ולכן היא הוצרכה לשאול שוב במעשה השני, אך אם נאמר ששני המעשים מדברים לגבי קודש א"כ מדוע היא היתה צריכה לשאול שוב, ויש לומר שהמעשה היה בשתי שפחות והשניה לא ידעה מהראשונה.

ללישנא אחרינא רב הונא אמר שטומאת מעת לעת שבנדה היא בין לקודש בין לתרומה והראיה לכך היא שלא שנו את זה במסכת חגיגה במעלות של קודש על תרומה, אמר ר"נ הרי התנא שנה לקודש ולא לתרומה, ורב שמואל בר רב יצחק קיבל שאותו תנא בא לחלק בין חולין שנעשו על טהרת קודש לחולין שנעשו על טהרת תרומה.

שנינו במסכת חלה שאם נולד ספק טומאה קודם הגלגול היא תיעשה בטומאה ואם הספק נולד אחר גלגול היא תיעשה בטהרה, והחילוק הוא שקודם גלגול הם חולין ומותר לגרום טומאה לחולין שבא"י, ואחר גלגול היא תיעשה בטהרה שחולין שכבר התחייבו בחלה הם כחלה ואסור לגרום טומאה לחלה,

דף ז ושנו על כך שאותה חלה תלויה ולא אוכלים ולא שורפים אותה, ואביי ורבא מבארים באיזה ספק חלה מדובר שלא מדובר במקום שיש הוכחה ברורה לטומאה כמו שני שבילים שזה טמא אף בסתם חולין, אלא מדובר גם בספק רחוק כמו בנשען, ששנינו שאם זב וטהור פרקו או טענו מחמור אם המשא כבד טמא ואם המשא קל טהור וכולם טהורים לבני הכנסת שאוכלים את חוליהן בטהרה, והם טמאים לתרומה וחולין שטבולים לחלה הם כחלה, ויש להקשות ששנינו שאשה טבולת יום יכולה ללוש עיסה ולקצות ממנה חלה והיא מניחה אותה בכפישה או באנחותא שהם כלים שלא מקבלים טומאה והיא מקיפה אותה לעיסה וקוראת לה שם חלה ואינה מטמאתו כי הוא שלישי שטהור בחולין, וקשה שאם חולין שטבולים לחלה כחלה א"כ היא כבר טמאה את העיסה בלישה, ומבאר אביי שבמקום שודאי מטמא גזרו על ספיקו בחולין שטבולים לחלה אך טבול יום שאינו מטמא ודאי חולין לא גזרו על ספיקו לטמאות בחולין הטבולים לחלה, אך קשה שלגבי טומאת מעת לעת של נדה שודאה מטמא חולין ולא גזרו על ספיקו בחולין הטבולים לחלה כמו ששנינו לעיל שרב שמואל בר רב יצחק קיבל את הברייתא שחששו במעת לעת רק בחולין שנעשו על טהרת קודש ולא שנעשו על טהרת תרומה, ויש לחלק שבאותם חולין אין תערובת תרומה אך בעיסה הטבולה לחלה מעורב בה תרומה, ועוד יש לחלק שהקילו במעת לעת שבנדה שזה רק מדרבנן.

משנה לר"א יש עוד ד' נשים שדיין שעתן בתולה מעוברת מניקה וזקנה, **עמוד ב** ואמר ר' יהושע אני שמעתי רק בתולה אבל הלכה כר"א, ובתולה נקראת מי שלא ראתה דם מימיה אפילו נישאה ומעוברת משידוע עוברת, ומניקה עד שתגמול את בנה ואם נתנה את בנה למניקה או שהוא כבר נגמל או שמת לר"מ היא מטמאה מעת לעת ולחכמים דיה שעתה עד כ"ד חדש מהלידה, זקנה נקראת אם עברו עליה ג' עונות בלי ראייה סמוך לקנתה, ור"א סובר שכל אשה שעברו עליה ג' עונות בלי ראייה דיה שעתה, ור' יוסי סובר שגם מעוברת ומניקה דיין שעתן רק בעברו עליהן ג' עונות בלי ראייה, ומה שאמרו בכל הנ"ל דיין שעתן זה נאמר רק על הראיה הראשונה מההפסקה אך אם תראה שוב היא מטמאה מעת לעת, ואם הראיה הראשונה היתה מאונס, דיה שעתה גם בראיה השנייה. **גמרא** שנו בברייתא שר"א אמר לר' י

יהושע אמנם אתה לא שמעת אך אני שמעתי, אתה שמעת רק אחת ואני שמעתי הרבה וזה כמו שלא אומרים למי שלא ראה את החודש להעיד אלא רק למי שראה וכל ימיו של ר"א עשו כר' יהושע אך אחר פטירתו של ר"א ר' יהושע החזיר את הדבר ליושנו כדעת ר"א, ובחיינו הוא לא פסק כמותו כי נדוהו וחשב ר' יהושע שאם נפסקו כמותו בהלכה זו יפסקו כמותו גם בעוד הלכות ולא נוכל למחות בהם משום כבודו של ר"א, אך אחר

פטיירתו של ר"א נוכל למחות בטועים לכן ר' יהושע החזיר את הדבר ליושנו, ואמר רב יהודה בשם שמואל שהלכה כר"א בד' מקומות א' בדין ד' נשים דיין שעתן, ב' במה ששנינו לקמן שאשה המקשה ללדת והיא רואה דם אין לו דין זיבה כל עוד לא פסקה מכאבה ואם פסקו כאביה ואח"כ ילדה אם ראתה בימי הפסקת הכאבים זה יכול להיות דם זיבה, ולר"א ההפסקה היא רק מעת לעת קודם הלידה והלכה כמותו, ג' במה ששנינו שאם זב וזבה בדקו עצמם ביום ראשון לספירתם ומצאו שהם טהורים וכן בדקו ביום הז' ולא בדקו בשאר הימים, לר"א הם בחזקת טהרה, ולר' יהושע יש להם רק את היום הראשון והשביעי ולר"ע יש להם רק את היום הז' ושנינו שר"ש ור' יוסי אומרים שנראים דברי ר"א מדברי ר' יהושע ונראים דברי ר"ע מדברי כולם אך הלכה כר"א, ד' במה ששנינו שאם נטמאו אחורי הכלים במשקים לר"א אותם אחורי הכלי מטמאים אפילו משקין של חולין אך אחורי הכלים לא פוסלים אוכלים והם מטמאים משקים אף של חולין ואינם פוסלים אוכלים אף של תרומה, ולר' יהושע הם מטמאים משקים ופוסלים אוכלים ור' יהושע למד מק"ו שאם טבול יום שאינו מטמא משקין של חולין הוא פוסל אוכלי תרומה אחורי כלים שמטמאים משקי חולין ודאי יפסלו אוכל של תרומה, ור"א לא למד מק"ו כי טומאת אחורי כלים היא מדרבנן וטבול יום הוא מדאורייתא, ולא לומדים גזירת טומאה מדרבנן מטומאה דאורייתא, והטעם שטמאו רק משקין הוא שמדאורייתא אוכלים ומשקין לא מטמאים כלים ורבנן גזרו על אחורי כלים משום משקים של זב וזבה ולכן הם גזרו רק במשקים שהם עלולים לקבל טומאה ולא באוכלים שהם מקבלים טומאה רק ע"י הכשר, והתנא נקט אחורי כלי ולא נקט גם תוך כלי כיון שהקילו באחורי הכלים כמו ששנינו שאם נטמא הכלי במשקים מאחוריו רק הם טמאים ותוכו אזנו אוגנו וידי טהורים, אך אם נטמא תוכו כולו טמא.

יש להקשות מה חידש שמואל שבד' מקומות הלכה כר"א הרי כתוב שם להדיא שהלכה כר"א ואין לומר שהוא בא לחדש לגבי אחורי כלים שלא שנינו שם להדיא שהלכה כר"א שא"כ שמואל היה צריך לומר הלכה כר"א באחורי כלים, ויש לומר ששמואל בא לחדש שלא פוסקים הלכה ממה שהמשנה או הברייתא פסקה כר"א, אך יש להקשות ששנינו בעוד מקומות שהלכה כר"א ששנינו שאם את אחד היה נשוי לאשה ואחיו היה נשוי לאחותה הקטנה שנישואיה מדרבנן ומת הגדול,

דף ח סובר ר"א שמלמדים את הקטנה למאן בבעלה כדי שיוכל לקיים יבום בגדולה ורב יהודה אמר בשם שמואל שהלכה כר"א, ויש לומר ששמואל פסק כר"א בד' מקומות בסדר טהרות אבל בשאר סדרים בעוד דברים פסקו כמותו, כמו ששנינו שר"א אומר שהרודה ונותן בסל הוא מצרפם לחלה ורב יהודה אמר בשם שמואל שהלכה כר"א, וצריך להביא ראיה מחלה כי לגבי יבום גם ר' אלעזר פסק כר"א שמלמדים את הקטנה למאן אך יש לדחות שיש צריכותא במה שפסקו כר' אלעזר וכר' אליעזר ואין המקרים דומים, אלא שלא הביאו ראיה ממיאון כי ר' יהודה בן בבא פסק כמותו כמו ששנינו שר' יהודה בן בבא העיד חמשה דברים שממאנים את הקטנות, ומשיאים את האשה על פי עד אחד, וסקלו תרנגול בירושלים על שהרג את הנפש, ושנסכו במזבח יין בן מ' יום, ותמיד של שחר קרב בד' שעות, ולכאורה מה שכתוב ממאנים קטנות היינו בשני מקרים של ר' אלעזר ושל ר' אליעזר ואין לומר שקטנות הכוונה קטנות של העולם שא"כ מדוע כתוב שמשויאים אשה ולא כתוב נשים ונבאר נשים של העולם, אלא כתוב אשה דוקא וקטנות שתים והיינו המקרים של ר' אלעזר ושל ר' אליעזר.

גם ר' אלעזר בן פדת פסק כר"א בד' מקומות ויש להקשות שגם לגבי יבום אמר ר' אלעזר שהלכה כר"א, ואין לומר שר' אלעזר בא לומר דוקא בסדר טהרות ולא בשאר סדרים שהרי שנינו שלורד כופר ולטם וקטף יש שביעית להם ולדמיהם ויש ביעור להם ולדמיהם, ואמר ר' פדת שר"א הוא הסובר שקטף הוא פרי, ואמר ר' זירא ראה שממך ומאביך יצא היתר לקטף בשביעית שאביך ר' אלעזר לא החמיר בקטף כר"א ואם נאמר שר' אלעזר דיבר רק בסדר טהרות מדוע לא אמר ר' פדת שאביו פסק כר"א בקטף, ואין להוכיח ממיאון כי שם גם ר"א בן ערך פסק כר"א, אך אין להוכיח משם שלמסקנא זה מחלוקת אחרת אלא שר' יהודה בן בבא העיד כר"א, אך קשה ששנינו לגבי הבדלה

במוצ"ש שר"ע אומר שאומר אותה ברכה רביעית בפני עצמה ור"א אומר שאומרה בהודאה, ואמר ר' אלעזר שהלכה כר"א ומבאר ר' אבא ששם פסקו כל כי זה הובא בשם ר' חנינא בן גמליאל ששנינו שר"ע אומרה ברכה רביעית בפני עצמה ור' חנינא בן גמליאל אומר שאומרה בהודאה **עמוד ב** ולכאורה ר"א זקן הרבה מר' חנינא ב"ג אלא שהוא עמד בשיטתו, אך קשה ממה ששנינו שבלי ליה"כ מתפלל ז' ברכות ומתודה וכן בשחרית מוסף מנחה ונעילה, ובמוצאי יה"כ מתפלל שבע מעין י"ח ור' חנינא ב"ג אמר בשם אבותיו שמתפלל י"ח שלמות כי צריך לומר הבדלה בחונן הדעת ומבאר ר"נ בר יצחק שר' חנינא אמר בשם אבותיו אך הוא לא סבר כך אלא כר"א.

ר' ירמיה שאל את ר' זירא וכי אינך סובר שר"א הוא הסובר שקטף הוא פרי ששנינו שר"א אמר שהמעמיד בשרף ערלה אסור, ויש לומר שגם לרבנן אסור והם נחלקו על ר"א רק בקטף שנטף מהעץ אך הם מודים לו בשרף שיוצא מפירות בוסר, כמו ששנינו שר' יהושע אמר שהמעמיד בשרף של העלים או של העקרים מותר אך בשרף של הפגים אסור מפני שהוא פרי, ועוד י"ל שרבנן נחלקו על ר"א רק באילן העושה פירות אך הם יודו לאסור באילן שאינו עושה פירות כי הקטף הוא הפרי, כמו ששנינו שר"ש אמר שלקטף אין שביעית ולחכמים יש לו שביעית כי קטפו הוא פרי, ולכאורה חכמים הללו הם אלו שחלקו על ר"א אך זקן אחד אמר בשם ר' יוחנן שאותם חכמים הם כדעת ר"א, אך קשה שר"א גם אילן העושה פרי קטפו נחשב פרי, ויש לומר שר"א אמר לדבריהם של חכמים שהוא סובר שגם באילן העושה פירות קטפו נחשב פרי אך תודו לי שבאילן שאינו עושה פירות שהקטף הוא פרי ואמרו לו חכמים שאין חילוק ולעולם קטף אינו פרי.

שנו בברייתא שבתולה שנשאה וראתה דם מחמת נישואין או שילדה וראתה דם מחמת לידה עדיין היא נקראת בתולה לענין שדיה שעתה שבתולה הכוונה לבתולת דמים ולא לבתולים, ויש להקשות שרב כהנא אמר שיש ג' בתולות בתולת אדם בתולת קרקע בתולת שקמה, **בתולת אדם** נקראת כך כל עוד לא נבעלה והנ"מ שלכה"ג מותרת רק בתולה, או שכתובת בתולה מאתים, **בתולת קרקע** כל עוד לא נעבדה והנ"מ לנחל איתן של עגלה ערופה או למקח וממכר, **בתולת שקמה** כל עוד לא נקצצה והנ"מ למקח וממכר או לענין שביעית, כמו ששנינו שלא קוצצים בתולת שקמה בשביעית כי זה עבודה, ומדוע רב כהנא לא מנה גם בתולת דמים ואמר ר"נ בר יצחק שהוא מנה רק מה שאין לו שם לואי, ורב ששת בר רב אידי אומר שהוא מנה רק דבר שתלוי במעשה ולא בתולת דמים שלא תלוי במעשה אדם, ורב חנינא בר רב איקא אומר שהוא מנה רק מה שלא חוזר לברייתו ואילו בתולת דמים חוזרת לברייתו, ורבינא אומר שהוא מנה רק דבר שמקפידים עליו ולא בדבר שלא מקפידים עליו, אך קשה הרי ר' חייא שנה שכמו ששאר יפה לעיסה כך דמים יפים לאשה ושנו בשם ר"מ שאשה שדמיה מרובים בניה מרובים ויש לומר שרב כהנא מנה רק דבר שקופצים עליו במכר ולא בתולת דמים שלא קופצים עליה כדברי ר' חייא.

שנו בברייתא שהסימן לבתולת קרקע שהיא מעלה אבנים דקים והעפר שלה לא מתפזר ואם מצא בה חרס זה הוכחה שהיא נעבדה, במקום שיש סלע צונמא זה ראייה לבתולת קרקע.

סומכוס אומר בשם ר"מ שהכרת העובר הוא ג' חדשים ואף שאין לכך ראיה יש לכך זכר כמו שכתוב ויהי כמשלש חדשים, ולכאורה זה ראייה גדולה ויש לומר שזה לא ראייה גמורה כיון שיש היולדת לט' ויש היולדת לז' שעוברת ניכר קודם.

שנו בברייתא שאשה שהיתה בחזקת מעוברת וראתה דם ואח"כ היא הפילה רוח או דבר שאינו של קיימא היא בחזקתה ודיה שעתה ואף שאין ראיה לכך יש זכר לכך שכתוב הרינו חלנו כמו ילדנו רוח, וזה רק זכר כי הפסוק מדבר בזכרים, ויש להקשות ממה ששנינו שאם אשה קשתה וראתה דם ב' ימים ובשלישי הפילה רוח או דבר שאינו של קיימא היא יולדת בזוב ואם זה לידה גמורה אין זה זוב שהרי קושי הסמוך ללידה אינו זוב.